

İdeoloji

İçeriği Yazan: [Neylan ÇEVİK](#) [1] Zaman: Per, 05/03/2009 - 07:00

Yazar: Neylan ÇEVİK

İDEOLOJİ, sosyal bilimlerin en zor tanımlanan ve en çok spekülasyona açık olan kavramıdır. Herkes başkasının düşüncesinin ideolojik olduğunu savunur, kendi düşüncesinin ise ideolojik olabileceğini içgüdüsel olarak kabul etmez. Bu açıdan, hep kötü bir çağrışıma sebep olmuştur. Filozoflar bile ideolojiye bakış açılarında olumlu-olumsuz olarak ikiye ayrılmışlardır. Modern dünyada tüm insanların ideolojiyle alakalı olduğunu söyleyebiliriz. <?xml:namespace prefix = o />

İdeolojinin, ilk ortaya çıkışı dünyada demokrasi ideallerinin hızla yayılması, kitle hareketlerinin siyasette önemli bir yer almaya başlaması, dünyayı yarattığımıza göre onu istersek yeniden yaratabileceğimiz fikri gibi Sanayi Devrimi'yle başlayan toplumsal kimlik ve ilgili sorgulamalarının ürünüdür. Sanayi Devriminin olduğu dönem, bir yandan insan hakları, demokrasi fikirlerini bir yandan da toplumda sınıflaşmaların oluşmasını sağlayan kapitalizmi getirmiştir. Sanayi Devrimine eşlik eden iletişim devrimi, kitap ve gazetelerin ucuzlamasıyla, insanların da bu kaynaklara ulaşmasındaki kolaylıkla birlikte, bu kaynakların yorumunu da çeşitlendirmiştir. Toplumdaki farklı çıkar grupları, edindikleri bilgilere farklı anlamlar yüklemeye başlamıştır. Yeni ekonomik sistemin olduğu bir dünyada insanları yönetmek için de yeni yöntemlere ihtiyaç vardı. Bu süreç için, Marx, doğru bir dünya görüşünün idealizmle bağlantılı olan ideoloji değil, materyalist bir yaklaşımla sağlanacağı fikrindeydi. Ona göre din ve siyasetteki hatalı kavramlaştırmalar, yanılsamalı bir topluluk yaşamı yaratmak amacıyla, özellikle hazırlanmıştır ve yönetim; kapitalist sistemin eşitsizliğini örtecek, farklı çıkarları olan bireylerin aynı topluluk yaşamını sürdürebilmesi için, topluluğun çıkarını korumak için hazırlandığı iddia edilen ama topluluk çıkarından kopmuş "devlet" gibi bağımsız bir yapıya bürünmüştür. Aslında farklı devlet yapılarının arasındaki tüm mücadeleler, monarşi, aristokrasi ve demokrasi arasındaki mücadeleler, farklı ekonomik sınıftaki insanlar arasındaki mücadelelerdir. Gerçekte toplum çıkar çatışmalarıyla bölünmüş; ama toplumsal ve ekonomik iktidarın asimetrik dağılımını haklı gösteren fikirler, toplumu çatışmalı değil, uyumlu resmederek bu karşıtlıkları gizlemeye ve toplumun parçalanmasını önlemeye çalışıyordu. Böyle yüzeysel fikirler, ona göre ideolojikti. Marx, ideolojiyi olumsuz anlamıyla ele almıştır.

Althusser'e göre de, "İdeoloji, somut bireyleri toplumda özne ve özerk yapar, ideolojimiz sayesinde aynı anda toplumla hem birleşik hem ayrı durabiliyoruz. Sahip olduğumuz politik ideolojimizle hem bağımsız bir birey oluruz, hem daha üstün bir otoriteye boyun eğişimizi kendi irademizle kabul etmiş oluruz." İnsanların birbirini yönetme, diğerleri üstünde güç kurma gibi içgüdüleri vardır. Fakat toplumda herkes lider olamayacağından, sadece bazıları lider olabilir ve yönetime çıkabilir. Diğerleriye, yönetildiklerinin kabulündedir, ama buna karşılık, kendilerine hak olarak verilmiş eleştiri hakkının da bilincindedir; çünkü her insan içinde bulunduğu sisteme eleştirel bir bakış atabileceğini bilir ve dünyayı değiştirmeye dair bir umut olduğunu kendi düşüncesinde şekillendirir. İşte bu eleştiri, kişilerin ideolojilerinden kaynaklanır. Politik sistemler, eleştiri kabul edecek yapıda olmalıdır. Sadece topluluğu bir arada tutma amacının dışında, hiçbir grubun isteklerini göz ardı etmeden eşit hassasiyetle yaklaşmak durumundadır. Önemli olan; siyasetin toplumun farklı ideolojik isteklerini dengeleyebileceği, kendisini tarafsızca bu yönlendirmeden uzak tutup, bu grupların her birini mutluluğa ulaştıracak ve iyiye yönlendirmelerini sağlayacak bir lider mekanizması olarak hangi politikaları uygulayacağıdır. Yani, yönetiliyoruz ve buna kendi irademizle izin veriyoruz; ama yine de toplumdan ayrı, kendi varlığımıza hükmeden bireyleriz. O yüzden Cumhuriyeti, çoğu zaman, halkın kendi kendisini yönetmesidir, diye tanımlarız. Toplumda sosyalist programlar, demokratik programlar da dahil olmak üzere, politik sistemlerin olduğu yerde, ideolojisiz yaşayan bireyler hayal etmek zordur.

İdeolojisiz insanlar herhalde atomlaşmış, içinde bulunduğu topluma düşünce olarak bir şey katamayan, doğadan da kopmuş insanlar olurlardı. Bu durumda siyaset yapmanın da pek anlamı kalmazdı. Yani, ideoloji siyaseti karmaşıklaştıran unsurlardan biri değildir sadece; onun varlığına zemin de hazırlar.

iletisim@politikadergisi.com [2]

[Bu yazı, Politika Dergisi Sayı 13'te yer almıştır. Tüm fazladan özellikleri ile özgün sayıyı indirmenizi öneririz. Sayı 13'ü indirmek için [buraya tıklayınız.](#) [3]]

Yorumlar

- [Bilim/Kuramsal](#) [4]
- [Toplumsal](#) [5]

Kaynak URL (05/05/2024 - 00:12 tarihinde yazdırıldı): <http://politikadergisi.com/makale/ideoloji>

Bağlantılar:

- [1] <http://politikadergisi.com/pd-uye/neylan-cevik>
[2] <mailto:iletisim@politikadergisi.com>
[3] <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/PD13.zip>
[4] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>
[5] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>